

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КУЗЬМЕНКО ДМИТРО МАКСИМОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 351:323.2:321

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ З ІНСТИТУЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

Д. М. КУЗЬМЕНКО

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:

ІВАНЮК Ольга Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **КУЗЬМЕНКА Дмитра Максимовича**
допущено до захисту.

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від «_____» січня 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я, прізвище)

«_____» січня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **КУЗЬМЕНКО Дмитро Максимович** захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ - _____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА
(власне ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

Кузьменко Д. М. Удосконалення взаємодії органів публічної влади з інституціями громадянського суспільства в умовах воєнної агресії. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

Розглянуто розвиток наукових думок щодо процесів удосконалення взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Відповідно до результатів систематизації підходів досліджено види та форми інститутів громадянського суспільства в умовах воєнної агресії.

Охарактеризовано основні методологічні компоненти формування інститутів громадянського суспільства та механізми їх взаємодії з органами публічної влади. Розкрита нормативно-правова база їх функціонування та дана характеристика механізму взаємодії публічної влади та ІГС в процесі державного управління.

Досліджуються інструменти щодо покращення та застосування зарубіжного досвіду у питаннях взаємовідносин між громадянським суспільством та публічною владою. На основі їх систематизації подано низку пропозицій щодо адаптації інструментів покращення взаємовідносин, де зустрічаються інтереси суспільства, які вирішуються за допомогою публічної влади в особливих умовах, - воєнної агресії.

Ключові слова: інститути громадянського суспільства, публічна влада, громадянське суспільство, суб'єкти громадянського суспільства, воєнна агресія.

SUMMARY

Kuzmenko D. Improving the interaction of public authorities with institutions of civil society in the conditions of military aggression - Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 281 - public management and administration. – Polis National University, Zhytomyr, 2023.

The development of scientific opinions regarding the processes of improving the interaction of public authorities with civil society institutions is considered. According to the results of the systematization of approaches, the types and forms of civil society institutions in the conditions of military aggression were investigated.

The main methodological components of the formation of civil society institutions and the mechanisms of their interaction with public authorities are characterized. The regulatory and legal basis of their functioning is disclosed and the characteristics of the mechanism of interaction between public authorities and the CGI in the process of state administration are given.

Tools for improving and applying foreign experience in matters of relations between civil society and public authorities are being studied. On the basis of their systematization, a number of proposals are presented for the adaptation of tools for improving relations where public interests meet, which are resolved with the help of public power in special conditions, such as military aggression.

Key words: civil society institutions, public power, civil society, civil society subjects, military aggression.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЗАЄМВІДНОСИН ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ	8
	1.1. Сучасні взаємовідносини громадянського суспільства та держави	8
	1.2. Формування громадянського суспільства	11
	1.3. Нормативно-правова база функціонування громадянського суспільства	14
РОЗДІЛ 2.	СКЛАД І ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	16
	2.1. Суспільні об'єднання як суб'єкт взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства	16
	2.2. Процес фінансування інститутів громадянського суспільства	19
	2.3. Характеристика механізму взаємодії публічної влади та інститутів громадянського суспільства в процесі державного управління	21
РОЗДІЛ 3.	РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО УДОСКНАЛЕННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН ІГС З ПУБЛІЧНОЮ ВЛАДОЮ	24
	3.1. Застосування досвіду взаємодії органів публічної влади з ІГС в зарубіжних країнах	24
	3.2. Удосконалення механізмів взаємодії ІГС та публічної влади в умовах агресії	26
	3.3. Використання міжнародних проектів для підтримки ІГС	29
ВИСНОВКИ		33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		35
ДОДАТКИ		39

ВСТУП

Актуальність теми. Удосконалення інститутів громадянського суспільства та адміністративно-правового регулювання невід'ємно пов'язане зі зростанням ролі суспільства в реалізації публічної влади, розвитком засад саморегулювання, посиленням значущості таких факторів, як відкритість, прозорість, легітимність та законність. Формування громадянського суспільства визнано найважливішим пріоритетом, який дозволить подолати негативні тенденції та стане опорним пунктом у побудові демократичної та ефективної вертикалі виконавчої влади.

Участь громадянського суспільства в управлінні тісно пов'язана із державною політикою у сфері модернізації. У Концепції довгострокового соціально-економічного розвитку серед основних напрямів інноваційного розвитку наголошується на необхідності вибудовування нової моделі розвитку суспільства, що забезпечує: застосування процедур і правил, що гарантують виявлення та облік інтересів кожної соціальної групи при прийнятті рішень на всіх рівнях влади; рівноправний діалог громадських організацій, бізнесу та держави з ключових питань суспільного розвитку; висока довіра громадян до державних та громадських інститутів; широкий суспільний консенсус з основних питань розвитку України. Поряд з іншими пріоритетами наголошується, що сучасна державна служба має бути орієнтована на створення механізмів взаємодії інститутів громадянського суспільства та державної служби.

У цілому нині слід зазначити, що взаємовідносини інститутів громадянського суспільства та публічної влади у територіальному і предметному полі протікають вкрай нерівномірно, що зумовлено, передусім, нечіткістю вітчизняної доктрини правового регулювання, невирішеністю концептуальних проблем організаційно-правового супроводу цієї галузі суспільної життєдіяльності. Зазначені аспекти визначають вибір теми кваліфікаційної роботи дослідження та її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в тому, щоб на основі теоретичних положень, чинного законодавства сформулювати поняття та виділити особливості взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства, визначити основні способи взаємодії та запропонувати їх науково-правову характеристику.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити завдання:

- розглянути сучасні взаємовідносини громадянського суспільства та держави;
- опрацювати нормативно-правову базу функціонування громадянського суспільства;
- розглянути процес формування громадянського суспільства;
- вивчити суспільні об'єднання як суб'єкт взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства;
- дослідити процес фінансування інститутів громадянського суспільства;
- здійснити характеристику механізму взаємодії публічної влади та інститутів громадянського суспільства в процесі державного управління;
- використати застосування досвіду взаємодії органів публічної влади з ІГС в зарубіжних країнах.
- удосконалити механізми взаємодії ІГС та публічної влади в умовах агресії
- дослідити механізми взаємодії ІГС та публічної влади в умовах агресії та використання міжнародних проектів для підтримка ІГС.

Об'єктом дослідження є відносини, що охоплюють сферу взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства, що опосередковує взаємодію суб'єктів управлінської взаємодії за участю інститутів громадянського суспільства, а також правозастосовну практику органів публічної влади.

Предметом дослідження – виступають наукові уявлення про регулювання взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства, їх природу, призначення та зміст, типи, способи, закономірності

розвитку в сучасний період, існуючі теоретичні проблеми ефективної реалізації потенціалу громадянського суспільства.

Методи дослідження. Методичною базою роботи послужив діалектичний метод пізнання, поряд з яким були використані також загальнонаукові (логічний та історичний, індукції та дедукції, системно-структурний підхід, моделювання, аналіз та синтез, абстрагування), спеціально-наукові – соціологічний.

Апробація результатів наукових досліджень здійснена на трьох наукових конференціях.

Кузьменко Д.М. Формування інститутів громадянського суспільства. *Без коріння саду не цвісти: зб. наукових праць.* Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 119-123.

Кузьменко Д.М. Вплив Інформаційних технологій на інститути громадянського суспільства. *Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2.* Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 80-83.

Кузьменко Д.М. Особливості функціонування інститутів громадянського суспільства. Студентські наукові читання – 2022: Збірник наукових праць Науково– практичної конференції «Студентські наукові читання – 2022» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 161-164.

Обсяг та структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Кваліфікаційну роботу викладено на 36 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЗАЄМВІДНОСИН ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

1.1. Сучасні взаємовідносини громадянського суспільства та держави

Функціонування виконавчої влади безпосередньо зумовлено ступенем її інтегрованості з громадянським суспільством, яке, не підміняючи структури держави, виступає обмежуючим і водночас оцінюючим його ефективність інститутом у процесі формування та реалізації публічної влади.

Ідея громадянського суспільства виникла у XVIII ст., потім тлумачення громадянського суспільства було пов'язано з матеріальними умовами життя, економічними відносинами, куди вступають люди у процесі виробництва, обміну та розподілу. На думку багатьох сучасних дослідників, конструкція «громадянське суспільство» умовна, оскільки суспільство складається з громадян і відповідно на цій підставі воно може вважатися громадянським. Суспільство похідне від терміну громадянин, відповідно до появи громадянства виник термін суспільство, який висловлював ідею спільноти громадян чи громадянського суспільства. Тобто суспільство не може не бути суспільним. Розвитку цього напрямку сприяє і сама держава, так на чолі з президентом України була затверджена Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства України на 2021-2026 рр.[3], де чітко простежується партнерські взаємовідносини між державою та громадянським суспільством які виражаються в демократичних вільних поглядах, свободи слова та об'єднання громадськості для участі в розробленні та удосконаленні державного управління.

Розуміння громадянського суспільства відбувалося тривалий період, куди входять осмислення даного соціального феномену у працях Аристотеля, Платона, Цицерона та інших давньогрецьких вчень. Сам термін «громадянське

суспільство» став стійко вживатися лише у XVIII столітті. Багато в чому це пояснюється відсутністю наукової традиції принципового роздільного розгляду держави та суспільства. Під громадянським суспільством стали розуміти особливу сферу відносин, головним чином майнових, ринкових, сімейних, моральних, які мали бути певною мірою незалежності держави, але у руслі права. У цьому смислі громадянське суспільство тлумачилося і як цивільне, приватне, тобто таке, в якому, крім офіційних інститутів, існує невідконтрольний їм спосіб життя - галузь реалізації інтересів окремих індивідів та їх об'єднань, взаємовідносин товаровиробників та споживачів, господарських корпорацій, торгівля.

Громадянське суспільство – це “...організація вільних і рівноправних індивідів, сім'ї, класів, інших соціальних груп і прошарків, кожному з яких держава забезпечує юридично рівні можливості бути власниками, користуватися свободами у процесі виробництва і розподілу матеріальних благ, мати надійний соціальний захист” [2].

Поняття «громадянське суспільство» наповнюється змістом лише у зв'язку з державою, тому вважається, що громадянське суспільство - це те, що поза державою та над державою. Громадянське суспільство відіграє важливу роль в обмеженні держави, воно створює умови для прояву кращих якостей публічної влади. Розвинене громадянське суспільство - продукт цивілізаційної культури, будівельний матеріал та замовник моделі держави, що виражає інтереси суспільства. Первинна роль громадянського суспільства не применшує пріоритетне становище держави як найбільш організованого стійкого та домінуючого суб'єкта політичного, правового та іншого соціального життя.

У контексті діалектики взаємопроникнення і взаємовпливу громадянське суспільство визначається як суспільство вільних і рівноправних громадян, відносини між якими в галузі економіки та інших сферах розвиваються незалежно від органів влади. З 1980 по 90-ті роки в Україні починає відбуватися відродження національних інтересів країни, пізніше це показується у процесах формування об'єднань громадян, тобто на початку цього етапу це

були історичні, екологічні, культурні, виховні об'єднання, що в своїй діяльності носили неполітичний характер. Пізніше, в середині 90-х років починають з'являтися нові організації, що надають послуги консультативно-допоміжного характеру, спираючись на досвід європейських країн безкоштовно. Так, поступово формуються нові громадянські об'єднання, які розвиваються вже в напрямках інформаційних технологій, менеджменту організацій, наукових інновацій. Відбувається взаємовигідний обмін методами, інформацією, системами управління тощо. Швидкому росту та розвитку громадських організацій сприяв закон України «Про об'єднання громадян» [1]. Для порівняння можна сказати, що у 1991 році нараховувалося 324 об'єднання, тоді як у 1996 році їх чисельність значно зросла і склала 3548 од., в 2014 році ця цифра перевищила 67155 об'єднань. До 2021 року ситуація мала тенденцію до зростання (рис.1.1.).

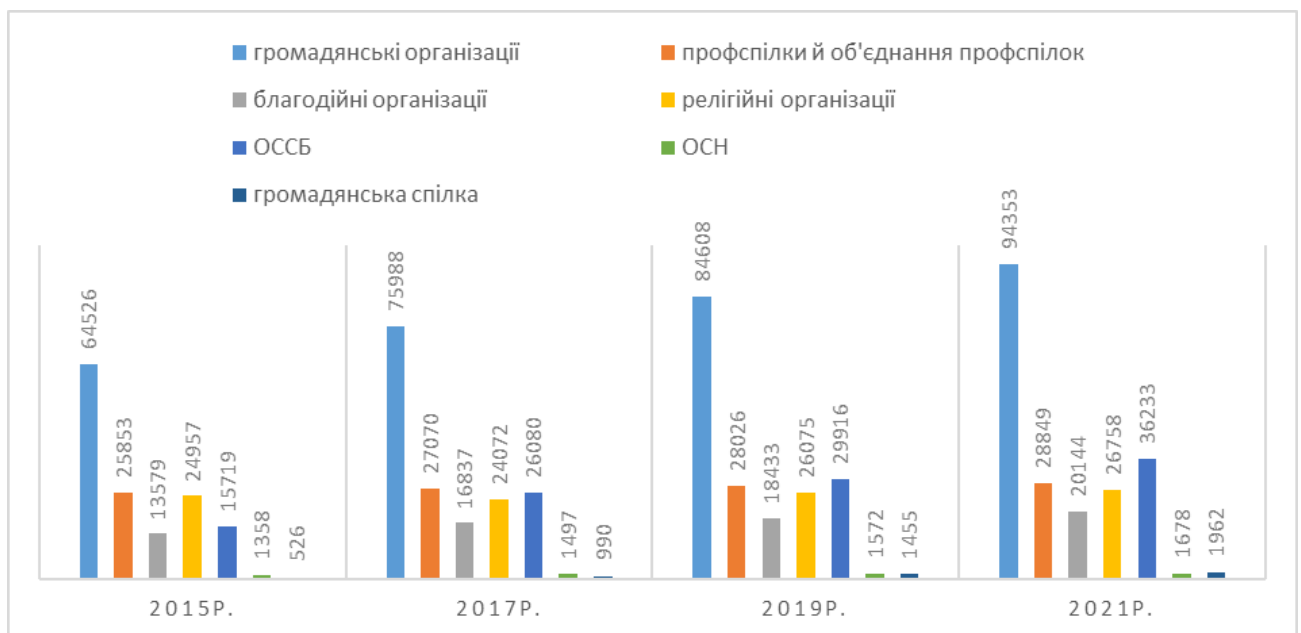

Рис. 1.1. Динаміка розвитку громадських об'єднань в Україні після 2014 року

Поняття громадянського суспільства розкривається на основі звернення до його ознак, критеріїв та відмінних рис. До основних критеріїв слід віднести:

- економічна та соціальна свобода членів суспільства, непорушність свободи особистості у правовому житті;

- визнання та реальна забезпеченість природних прав людини, судовий захист названих прав;
- самоорганізація;
- відкритість (вільний доступ до інформації; гласність публічної діяльності; свобода слова, переконань; свобода звернень до міжнародних, іноземних громадських організацій);
- законність, верховенство правового закону, встановлення правових відносин між особистістю та державою, ефективність контролю за виконанням законів;
- рівність всіх перед законом та судом, стабільність конституційного ладу, демократичні методи управління.

На етапі громадянського суспільства відбувається інституціалізація суспільних каналів протистояння суспільства та держави або, іншими словами, утворюється їх якісно нова взаємодія, яка набуває форм цивілізованого протистояння, стримування, обмеження, взаємної відповідальності.

Державність громадянському суспільству необхідна для створення організаційно-правових основ життя. Держава і громадянське суспільство покликані гармонійно взаємодіяти на основі поваги права. Для взаємодії держави та громадянського суспільства характерні, з одного боку, мінімалізм державного регулювання, з другого боку, соціально-гуманітарна спрямованість, режим панування права (принцип правової держави).

1.2. Формування громадянського суспільства у контексті державно-управлінських процесів держави

Модель державного управління щодо здійснення повноважень держави в адміністративній сфері є основою виконавчої влади. При цьому змістовна сторона здійснення влади завжди перебуває у рамках взаємодії держави та суспільства. Найважливішим питанням є межі державного втручання в сферу

громадянського суспільства.

Існують дві основні моделі співвідношення громадянського суспільства та держави – лібералізм та етатизм. З позиції лібералізму, вважається, що зменшене втручання держави у сферу громадянського суспільства, краще для громадянського суспільства і, отже, суб'єктів громадянського суспільства. Етатизм займає протилежну позицію в цьому питанні: чим більше втручання держави (у розумних межах), тим краще громадянське суспільство. У побудові моделей державності етатизм у його розумінні утворює авторитарну та демократичну гілки.

На наш погляд, найбільш важливим показником у характеристиці сутнісного прояву адміністративної влади, а також критерієм її типізації виступає характер відносин адміністративної влади та суспільства, методи владних проявів державної адміністрації як позитивний соціальний інститут. Соціально-економічні основи правової держави посилює громадянське суспільство тоді як правова держава формує великі передумови щодо формуванню та розвитку громадянського суспільства [4, с. 8].

Межі впливу адміністративними засобами на суспільні процеси зумовлюють стан адміністративного державного управління, яке поступово рухається шляхом демократизації, вибудовування системи взаємодії між владою і суспільством, захисту від бюрократизму та інших витрат сильної влади.

Баланс сильної влади та громадських інтересів в країні це найважливіший показник розвитку державного управління та сутнісна його сторона. Динаміка прояву сутнісної ознаки адміністративної системи характеризується закономірністю зниження рівня дискреції, появою початків децентралізації верхньої влади. Становище населення щодо влади, їх форми взаємодії – це показник демократизації державного управління.

Індикаторами обмеження сильної влади є демократичні інститути, такі як органи влади, що формуються на засадах виборності, місцеве самоврядування, поява судової системи, державного контролю, розвиток правових засад

державного управління, що опосередковують крок за кроком його різні сторони і підпорядковують деспотію адміністративної влади праву.

У межах даних засобів слід виділяти особливу роль громадянського суспільства. Можливість громадянського суспільства брати участь в управлінні, у тому числі у формі прямої взаємодії з державними органами влади – найважливіша загальна тенденція держав, які бачать потенціал розвитку демократичної правової державності в недержавному (неурядовому) секторі, здатному не лише контролювати державну адміністрацію, а й кооперуватися з нею, вирішуючи загальні завдання управління.

Взаємовідносини виконавчої влади та суспільства - специфічна галузь структурної та інституційної характеристики процесу розвитку та реформування державного управління. Цей важливий аспект, поряд з іншими, визначає конкретну модель і дозволяє в системі інших показників формувати уявлення про різні історичні етапи розвитку системи виконавчої влади, про реформи, що проводяться в державі. Це передбачає формування тенденції переходу суспільства на якісно інший стан, стан, що ідентифікується як «громадянське суспільство».

Особливість такого показника як взаємини держави та громадянського суспільства в тому, що він відноситься до внутрішньої, найбільш загальної сторони виконавчої влади. Мається на увазі те, що цей показник визначає змістовні показники державного управління, що належать до культурного пласта його функціонування. Саме за цим показником на основі даних про наявність авторитарних, неправових методів в апараті державного управління та реалізації адміністративної влади, про становище рядових суб'єктів управління, у тому числі державних службовців у системі публічної влади, можна судити про рівень демократії та політичної культури.

У разі демократичного режиму держава перебуває під впливом громадянського суспільства. Держава самостійно, але діє під контролем громадянського суспільства, а громадянське суспільство реалізує свої інтереси, зокрема через державу.

У сучасний період і представники державного апарату, і вчені, і громадські діячі періодично наголошують на проблемах у сфері державного управління. Серед них, як і раніше є питання взаємовідносин виконавчої влади та громадянського суспільства, наголошується недостатній вплив громадянського суспільства у сфері державного управління. Підкреслюється глобальний характер негативних процесів, пов'язаний із удосконаленням систем управління.

1.3. Нормативно-правова база функціонування громадянського суспільства

Після набуття незалежності держави у 1991 році існування громадянського суспільства поступово змінювалося. Функціонування інститутів громадянського суспільства відбувалося за допомогою конкурсної основи щодо фінансування державою громадських об'єднань, відміну територіальних статусів благодійних б'єднань, впровадження законів «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [6] та «Про волонтерську діяльність» [5]. Слід зазначити, що було проведено ряд заходів, а саме:

- формування відповідних важелів сприяння на публічну політику за допомогою громадських організацій;
- запровадження документів про спільну працю та чіткі наміри з питань взаємопраці інститутів громадянського суспільства та публічної влади [7];
- введення в дію закону України «Про громадські об'єднання», що має в основі найліпші світові практики та європейські нормативи;
- заключення Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною [8];
- гармонізація вітчизняного законодавства з європейським законодавством [8];
- надання статусу неприбуткових організацій на державному рівні ОСББ,

комунальним господарствам, житловим будинкам та можливість застосування ними програм по використанню енергоефективних заходів;

- скасування багатьох бюрократичних бар'єрів щодо надання волонтерської допомоги в зонах проведення воєнних дій [9];

- встановлення та вдосконалення законодавчої бази щодо праці інститутів громадянського суспільства;

- можливість приймати участь при формуванні конкурсних процедур для ІГС, головною заслугою яких стало все доступність для громадських організацій за різними спрямуваннями у отриманні наданих фінансових можливостей, перш за все, це стосується об'єднань ветеранів, спілки інвалідів тощо;

- участь інститутів громадянського суспільства у розробленні програм до Порядку проведення електронних конкурсів щодо фінансування. Так, тимчасовим держателем Платформи «ВзаємоДія» було визначено Міністерство цифрової трансформації, а її технічним адміністратором – Державне підприємство «Дія», що належить до сфери управління Мінцифри [10];

- запровадження Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки [11], дозволило вирішити багать ускладнених запитань, особливо по безпеки діяльності працівників ІГС.

В Україні Міжнародний альянсом CIVICUS було проведено розрахунок індексу, що сприяє розвитку організацій громадянського суспільства у 2014 році, Україна тоді зайняла 46 рейтинг, що є найвищий серед країн СНД. Отже, можна сказати, Що наша країна є найпершою серед бувших країн колишнього радянського союзу, що розпочали співпрацю між державою та громадянськими організаціями. І це все завдяки поліпшенню законодавчої бази держави.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

2.1. Суспільні об'єднання як суб'єкт взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства

Попереджаючи розгляд організаційно-правових методів взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства з ініціативи непублічних суб'єктів, слід окрему увагу приділити характеристиці даних суб'єктів. Їх інституційно найбільш виражена група представлена організаціями - колективними суб'єктами громадянського суспільства, які втілюють його призначення. У межах зазначених колективних суб'єктів, нерідко основним елементом у структурі громадянського суспільства називаються громадські об'єднання. Об'єктивно це не в повній мірі відображає повну картину взаємодії держави й громадянського суспільства в сфері публічної влади, оскільки громадянське суспільство у разі сприймається через призму громадської діяльності, призначеної висловлювати громадські інтереси. При цьому не менш важлива роль таких суб'єктів як громадяни, комерційні та некомерційні організації.

Громадські об'єднання, безперечно, займають провідне становище у діалозі з владою і в цьому сенсі мають розглядатися як основна група суб'єктів громадянського суспільства.

Структурно організованою групою суб'єктів, які мають громадянське суспільство, є громадські об'єднання та інші некомерційні громадські організації. Загальною основою їхньої діяльності виступає Закон України «Про «Про громадські об'єднання». Закон має рамковий і кущовий характер, оскільки на його основі визначається правове регулювання родової групи відносин, що реалізуються різними суб'єктами громадянського суспільства: громадськими, об'єднаннями, професійними спілками, політичними партіями

тощо, кожна з яких має додатково та власне, відповідне законодавство. Зазначений закон не розповсюджується на взаємовідносини установ релігійної спрямованості, партій політичних; непідприємницького сектору, організацій що утворюються актами органів державної влади.

Особливостями цього закону є :

- можливість формувати об'єднання головною метою якого є забезпечення суспільних інтересів, свободи в економічному виборі, врахування смаків та уподобань, культурних інтересів та екологічних соціуму;
- вільні можливості у географії розташування;
- мінімізація в узаконеності діяльності організацій;
- гармонізація всіх стандартів, правил та норм з європейською спільнотою;
- самостійний вибір у напрямках підприємницької діяльності, особливо, коли це стосується вільного вибору щодо статутної діяльності.

Законом дано визначення громадського об'єднання як добровільного об'єднання фізичних та (або) юридичних осіб для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів [13]. Введення терміну «громадське об'єднання» відповідає положенням Фундаментальних принципів щодо статусу неурядових організацій в Європі [11].

Слід розрізняти: громадська організація та громадянська спілка. Різниця заключається у особливостях засновників. Отже, громадськими організаціями є такі об'єднання, де їх засновниками виступають або фізичні особи або їх члени та засновники. До громадської спілки відносяться об'єднання, які очолюють фізичні та юридичні особи приватного права.

Особливе та окреме становище у системі некомерційних організацій, займають громадські об'єднання. Їх роль у структурі громадянського суспільства визнається ключовою. Громадські об'єднання, органи суспільної самодіяльності беруть на себе здійснення певної частини таких державних функцій, як наведення та охорона громадського порядку, боротьба з пияцтвом,

алкоголізмом, проституцією, наркоманією, робота з дітьми у позашкільний час. Особливість адміністративно-правового статусу громадських об'єднань - це те, що їхні повноваження реалізуються лише у взаєминах з державними органами та посадовими особами. Іншими словами, адміністративне законодавство про діяльність громадських об'єднань становить основу правового регулювання взаємовідносин інститутів (організованих елементів) громадянського суспільства та органів публічної влади.

Структура законодавства про громадські об'єднання зазначає наявність у ній актів, що поширюють свою дію на 1) усі громадські об'єднання; 2) що регулюють діяльність окремих громадських об'єднань; 3) що порушують питання діяльності окремих видів громадських об'єднань, регулюючи громадські відносини у певній галузі управління, чи правового статусу певної групи осіб: «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про свободу совісті та релігійні організації» тощо.

В сучасних умовах фахівці виділяють ряд форм взаємодії громадських організацій з органами виконавчої влади, що також слід розглядати як їхню участь у регулюванні суспільних відносин, тобто в управлінні в широкому значенні цього слова. До форм взаємодії належить: взаємодія у процесі створення громадських об'єднань; підтримка органами влади громадських об'єднань; взаємодія у процесі правотворчості; залучення громадських об'єднань до роботи виконавчих органів державної влади; право громадських об'єднань отримання інформації від органів виконавчої влади; контроль громадських об'єднань за діяльністю органів виконавчої влади тощо.

Таким чином, можна відзначити, що форми участі громадських об'єднань у регулюванні громадських відносин - припускають взаємодію з органами публічної влади, що відбувається по всьому спектру відносин та організаційно-правових заходів взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів виконавчої влади.

2.2. Процес фінансування інститутів громадянського суспільства

Для здійснення аналізу діяльності інститутів громадянського суспільства в Україні застосовують показник - індекс сталості розвитку організацій громадянського суспільства [12], за допомогою якого можна побачити процес функціонування організацій та їх фінансування. Також, при здійсненні оцінки використовують відповідну шкалу, за балами від 7 до 1. Найгіршим показником вважається 7 балів, а найліпшим 1, так у 2019 році цей показник сягав – 4,0 бали тоді як у 2011 – 4,3. Це свідчить про покращення ситуації щодо фінансування ІГС. За допомогою проведених обстежень у 2008-2017 років не було зафіксовано особливих змін щодо розподілу джерел фінансування: кошти бюджету – 7-11%; місцеві гранти – 3-7%; благодійні пожертвування – 11-14 %; інвестиційні вливання – 32%; благодійні внесення – 7% тощо.

В останні роки досить суттєво змінилася ситуація із благодійними внесками, до яких залучилися перш за се громадяни країни, як пересилають кошти через свої мобільні додатки, або через банківські установи. За світовим рейтингом Україна зайняла 101 позицію у Світовому рейтингу благодійності [15].

Поряд із позитивними моментами розвитку існує ряд недоліків, що потребують удосконалення та швидкого вирішення, серед яких слід виділити:

- використання зібраних благодійних коштів не за призначенням;
- збільшення чисельності новостворених благодійних організацій, що носять фіктивний характер;
- відсутність прозорості застосування фінансових ресурсів благодійними організаціями;
- низький рівень податкової зацікавленості та пільг для інститутів громадянського суспільства;
- нестача фінансування з боку держави тощо.

Ситуація змінилася на краще після затвердження Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки [3],

так загальна сум фінансування мала тенденцію до збільшення (рис. 2.1.).

Рис. 2.1. Обсяги державної фінансової підтримки ІГС

Джерело: [16]

У 2020 році у зв'язку із ситуацією covid-19 відбувся державний перегляд фінансування діяльності громадських організацій, особливий акцент було зроблено на громадський сектор, де обсяг фінансування значно зменшився майже на 34 % [17]. У 2021 відбулися зміни на краще рис. (2.2.).

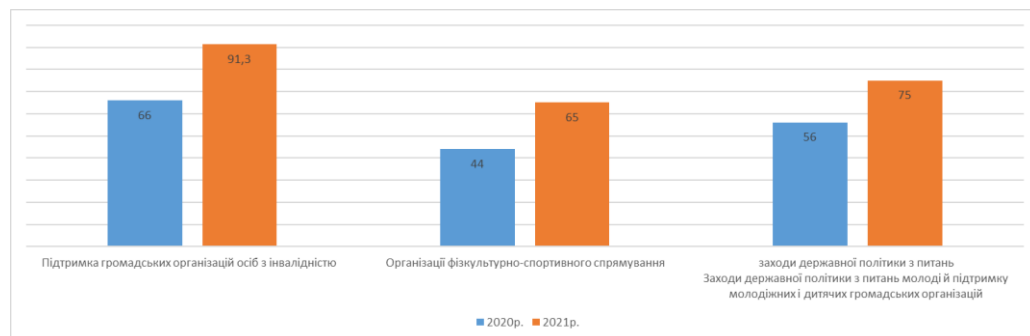

Рис. 2.2. Державне фінансування ІГС у 2020-2021 рр., млн. грн.

В регіональному аспекті, слід зауважити що найбільше фінансування громадських організацій отримала у 2017 році Сумська область, це переважно підтримка проектів у сфері роботи з дітьми та молоддю. На другому місці по фінансуванню знаходиться Львівська область, яка за допомогою конкурсного відбору фінансувала різні заходи та проекти молодіжних та дитячих організацій. Такі ж самі проекти було профінансовано і у Полтавській, Волинській та інших областях.

2.3. Характеристика механізму взаємодії публічної влади та інститутів громадянського суспільства в процесі державного управління

Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства здійснюється у двох формах залежно від порядку висування ініціативи та суб'єктної належності інтересів, що зумовлюють взаємодію: 1) як співробітництво, що власне і виражає сутність поняття «взаємодія» у власному розумінні; 2) як взаємодія в процесі реалізації адміністративно-правового статусу, як органів виконавчої влади, так і суб'єктів громадянського суспільства, що будується на основі первісної ініціативи однієї зі сторін та має характер переважного задоволення інтересів та правових домагань відповідної зацікавленої сторони.

В країні чисельність громадян, що приймає участь у діяльності громадських об'єднань є не дуже великою. В кінці 2020 року за соц опитуванням 4 % населення приймали участь у діяльності громадських організацій, а 13 % були залучені до окремих заходів [18]. Але вважається що більша частина населення країни має повну довіру громадянським організаціям. За часи самостійності ІГС набули унікального досвіду щодо взаємовідносин між суспільством та владою, тому є вже достатньо усталених механізмів взаємодії між суспільством та державою. Співробітництво чи багатостороння взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства забезпечується кількома способами.

1). Управлінське консультування (дорадчі органи за участю громадськості: громадські консультативні поради, слухання, робочі групи).

2). Спільне (публічне) обговорення, вироблення та прийняття нормативно-правових актів та управлінських рішень, а також рекомендаційних актів: заяв, хартій, декларацій.

3). Переговори та посередництво.

4). Спільні акції та публічні заходи.

Джерела, які безпосередньо визначають правовий режим відносин

громадянського суспільства та органів виконавчої влади, можна розділити на чотири основні групи: 1) Конституція України; 2) правові акти, що належать до діяльності інститутів громадянського суспільства, що визначають правовий статус суб'єктів у взаєминах громадян, громадських об'єднань та інших суб'єктів громадянського суспільства з органами виконавчої влади, а також закріплюють питання організаційно-правових форм відповідних суб'єктів громадянського суспільства, порядок їх організації та функціонування; 3) правові акти, що належать до питань встановлення компетенції органів виконавчої влади щодо питань взаємодії з інститутами громадянського суспільства; 4) інші нормативно-правові акти, що регулюють окремі сторони взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства.

Одним із найбільш значущих правових режимів відносин громадянського суспільства та органів виконавчої влади, опосередкованих регіональним рівнем законодавчих актів, є режим управлінського консультування, що закріплює правові межі діяльності дорадчих органів за участю громадськості, під якими в рамках цього дослідження розуміються громадські консультативні поради, різні слухання та робітничі групи.

Сучасна динаміка управління, принципи демократії та ефективності у всьому державному механізмі та, особливо в адміністративному апараті, диктують необхідність створення подібних організаційно-правових форм взаємодії виконавчої влади та громадянського суспільства. Обсяг цієї форми управління включає весь апарат громадського управління, передбачає наявність великої кількості дорадчих органів за участю громадськості, створюваних при органах державної влади загальної компетенції та на відомчому рівні.

Найбільш організовані сили громадянського суспільства проявляються у діяльності громадських об'єднань, а також органів спільної координації громадської громадянської діяльності (консультативних громадських рад) за територіальним принципом. Широке поширення набула практика створення громадських молодіжних організацій, молодіжних парламентів, які за кількістю поступають лише загальногромадянським громадським організаціям. Окрему

сферу правового регулювання займають акти місцевого самоврядування. Регіональний рівень законодавства ще більш довільно визначає питання взаємодії органів громадського управління та представників громадянського суспільства.

РОЗДІЛ 3.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

3.1. Застосування досвіду взаємодії органів публічної влади з ІГС в зарубіжних країнах

Сьогодні корупція є транснаціональним явищем і у зв'язку з цим становить загрозу всій світовій спільноті. Боротьба з нею в різних країнах здійснюється з різним ефектом та за різними напрямками, але, на наш погляд, необхідна міжнародна антикорупційна стратегія протидії, що складається з різних профілактичних заходів та репресивних заходів. Ідея відокремлення антикорупційних програм, що довели на практиці свою ефективність, представляє величезні перспективи для запозичення позитивного закордонного досвіду, особливо в умовах відсутності, як відомо, вітчизняного механізму боротьби з корупцією, що реально діє, а також для вироблення єдиної міжнародної антикорупційної політики.

Сьогодні, оцінюючи рівень корупції у світі, можна говорити про умовну градацію всіх країн на дві великі категорії – ті, які успішно справляються з цією проблемою, та ті, для яких корупція становить нерозв'язні труднощі [19]. Досить чистими щодо корупції станами, що входять до першої двадцятки держав, що характеризуються сформованою на державному рівні антикорупційною стратегією, є Фінляндія, Данія, Нова Зеландія, Ісландія, Сінгапур, Швеція, Канада, Нідерланди, Люксембург, Норвегія, Австралія, Швейцарія, Японія, Ізраїль та ряд інших країн. Деякі особливості організації антикорупційної діяльності у цих країнах зводяться до наступного – корупція усвідомлюється урядами цих країн як серйозна загроза національній безпеці. При цьому корупція розглядається як зовнішня та внутрішня проблема. Тому зусилля щодо обмеження корупції у цих країнах масштабні та, як правило, інституціолізовані.

Наприклад, система боротьби з корупцією в Нідерландах включає, зокрема, такі ключові процедурні та інституційні заходи:

- система моніторингу можливих точок виникнення корупційних дій у державних та громадських організаціях та суворого контролю за діяльністю осіб, які перебувають у цих точках. Система добору осіб на посади, небезпечні з погляду корупції;

- система покарань за корупційні дії, при цьому основним заходом є заборона працювати в державних організаціях та втрата всіх соціальних пільг, які надає державна служба;

- система заохочень позитивних дій посадових осіб, спрямована на те, щоб чиновнику було вигідно і в матеріальному, і в моральному плані поводитися чесно та ефективно;

- створено систему державної безпеки боротьби з корупцією типу спеціальної поліції, яка має значні повноваження щодо виявлення випадків корупції. Подібні заходи вживаються також в Ізраїлі та Канаді.

В інших країнах також практикують антикорупційні заходи, що успішно зарекомендували себе. Зокрема, громадянське суспільство як інститут, властивий демократичному режиму, здатне підвищити ефективність діяльності незалежних комісій у боротьбі з корупцією. Успішно такі органи функціонують у Гонконгу, Сінгапурі, Малайзії, Тайвані. У ЮАР рівень корупції сьогодні низький, тому що там існує обов'язок уряду звітувати перед парламентом, а також обов'язкового подання чиновниками та депутатами майнової декларації, взагалі максимальної відкритості державної системи, регулярного проведення публічних засідань державного комітету з контролю за витрачанням державних коштів. Інший приклад – Ботсвана. Там із бурхливим зростанням корупції допомогли впоратися такі заходи: підвищення заробітної плати чиновникам з одночасним скороченням їхньої кількості та спрощенням структури державних установ, а також негайні та невідворотні санкції за будь-які прояви корупції [19].

Еталоном назвали новий закон Південної Кореї «Про боротьбу з

корупцією»[31] , який набув чинності з 1 січня 2002 р., але вже отримав широке міжнародне визнання. Відповідно до нього право розпочинати розслідування про корупцію фактично надано будь-якому повнолітньому громадянину країни: Комітет з аудиту та інспекції (так називається в країні головний антикорупційний орган) зобов'язаний розпочати розслідування звинувачень за будь-якою заявою. Антикорупційна політика Сінгапуру вражає своїми успіхами. Головна ідея антикорупційної політики полягає у «прагненні мінімізувати або виключити умови, що створюють як стимул, так і можливість схиляння особи до вчинення корумпованих дій» [31]. Це досягається за рахунок цілої низки антикорупційних принципів, зокрема: 1) оплата праці державних службовців згідно з формулою, прив'язаною до середньої заробітної плати осіб, які успішно працюють у приватному секторі; 2) контрольована щорічна звітність державних посадових осіб про їх майно, активи та борги; прокурор має право перевіряти будь-які банківські, акціонерні та розрахункові рахунки осіб, підозрюваних у порушенні Акту про запобігання корупції; 3) велика суворість у справах про корупцію саме щодо високопосадовців для підтримки морального авторитету непідкупних політичних лідерів; 4) ліквідація зайвих адміністративних бар'єрів у розвиток економіки [31]. Боротьба з корупцією є одним із ключових факторів економічного успіху Сінгапуру.

В зарубіжних країнах, використовують всі правові засоби щодо боротьби проти корупції, та антикорупційне законодавство не є виключенням (не лише кримінально-правових) та з акцентом на запобігання корупції. Серед спірних питань щодо міжнародних заходів антикорупційного впливу ми можемо назвати китайський досвід репресивних заходів, де показові розстріли чиновників, які прокралися, давно стали «звичайною справою». Використання тільки репресивних заходів при ефективності, що здається, навряд чи дасть бажаний результат - хабарників якщо і зменшиться, то ненабагато, а суми хабарів автоматично злетять до небес як плата за підвищений ризик. Крім того, репресивні заходи можуть призвести до різкого посилення однієї з «корупцій чиновництва» – правоохоронних органів, які матимуть монопольне право

вирішувати, кого страчувати, а кого милувати, з усіма наслідками.

Як бачимо, боротьба з корупцією – надзвичайно складне та багатопланове завдання, яке далеко не завжди успішно вирішується за кордоном. Тут потрібні політична воля та цілеспрямовані державні зусилля. У зв'язку з цим доцільно досліджувати та застосовувати ефективний досвід зарубіжних країн у сфері боротьби з корупцією.

3.2. Удосконалення механізмів взаємодії ІГС та публічної влади в умовах агресії

В сучасних умовах взаємодія ІГС та органів публічної влади в умовах агресії є досить актуальним питанням. Це стосується різних сфер державної діяльності (рис. 1). Головним аспектом в державній діяльності є забезпечення загальних принципів демократичної держави, що досягається за допомогою публічності.

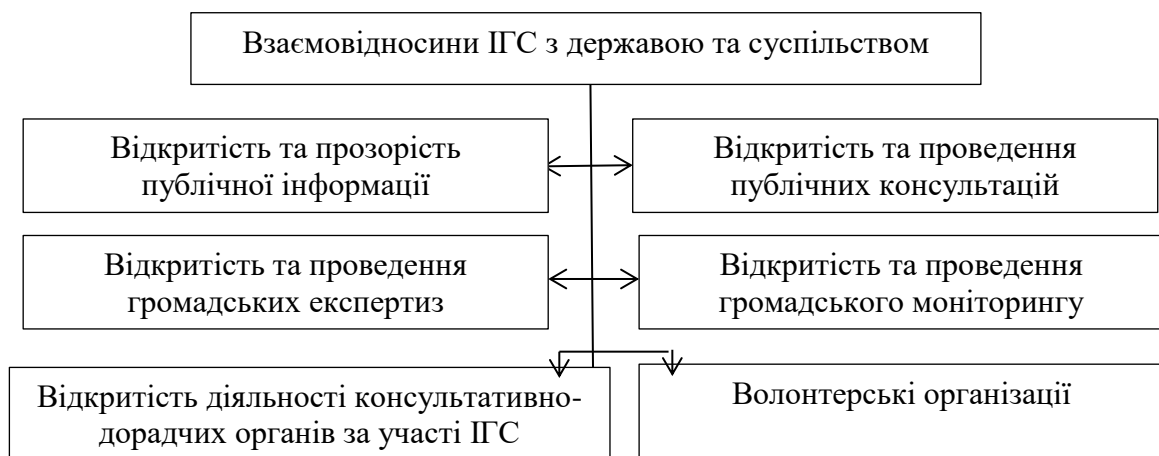

Рис. 3.1. Механізм співпраці та взаємодії ІГС з органами публічної влади

Держава дає гарантії всім до вільного доступу щодо використання публічної інформації згідно чинного законодавства (це зазначено в Конституції України), а також це право підтримує Парламентська Асамблея Ради Європи [20]. В законі чітко вказується, що обмежується інформація в не сам документ,

тобто (конфіденційна, таємна та службова) інформації.

Публічні консультації - ці органи спрямовані на взаємодію суспільства та виконавчої влади та є способом повідомлення, погодження (схвалення) або дозволу (санкціонування) з боку товариства тих чи інших рішень органів виконавчої влади. Мета цих органів полягає у узгодженні позицій держави та суспільства з того чи іншого питання. Управлінське консультування у межах внутрішніх консультативно- координаційних органів може бути складовою їх діяльності і заохочується чинним законодавством. В рамках діяльності громадських рад обов'язково як невід'ємна частина їх діяльності, виражена з метою легітимації дій та рішень органів виконавчої влади з боку громадянського суспільства, синхронізації та узгодження позицій влади та суспільства щодо широкого спектру питань.

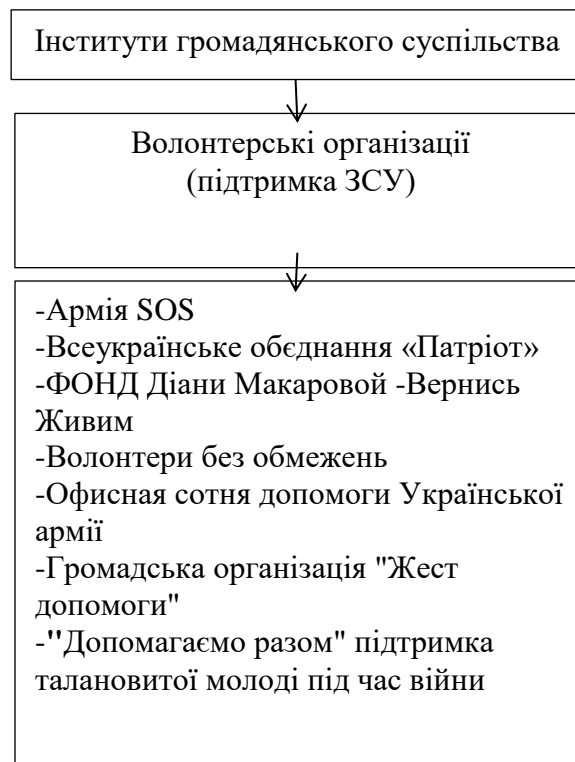

Рис. 3.2. Інститути громадянського суспільства

На сьогодні українським законодавством запроваджено різного роду експертизи, об'єктом яких є, зокрема, певна діяльність органів влади або організацій, установ, які уповноважені діяти від імені держави чи виконувати її

функції, надаючи специфічні послуги. Такі експертизи можуть бути як державними, так і громадськими [21]. В умовах агресії в сьогодення, в країні швидкими темпами розвивається волонтерських рух, куди входить багато різних організацій (рис. 3.2).

Отже, існує багато організацій, які займаються різними напрямками діяльності, переважанням яких є взаємодопомога та взаємодія в умовах воєнної агресії. Деякі галузеві, функціональні (молодіжний рух, наука, освіта, правова сфера, волонтерство) та навіть тендерні проблеми громадянського суспільства сприяють появі специфічних територіальних органів координації громадської діяльності. Використовується така форма організації взаємодії з громадянським суспільством, як розвиток традиції молодіжних парламентів як дорадчі, консультативні органи, підтримка громадських інститутів молодіжної політики тощо. Будівництво інститутів взаємодії громадянського суспільства та виконавчої влади, а також створення відповідної нормативно-правової основи на території країни йде різними шляхами та різним темпом.

3.3. Залучення ІГС у діяльність міжнародних проектів

Міжнародна технічна допомога (МТД) – це фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України [21]. В останні кілька років у зв'язку із зростанням ролі інститутів громадянського суспільства (ІГС) у діяльності системи Організації Об'єднаних Націй по лінії технічного співробітництва держави-члени неодноразово закликали до розробки на регіональному та національному рівнях принципової рамкової основи та відповідного механізму для взаємодії з ІГС з метою розширення їхнього залучення до цієї роботи та їх участі у ній. Крім того, держави-члени, прийнявши "Порядок денний на XXI століття", твердо і рішуче виступили за необхідність визначення нових форм участі на підтримку

спільних зусиль на користь сталого розвитку.

Крім цього, інші події та тенденції, такі, як глобалізація торгівлі, прогрес у галузі демократизації та благодійного управління, досягнення у сфері комунікаційних технологій, та воєнні дії на території України закликають до чіткого визнання економічних та соціальних прав та можливостей, до викорінення злиднів (і це лише деякі з актуальних питань), відкрили дорогу для більш активної присутності громадянського суспільства.

ІГС повинні залучатися до діяльності по лінії технічного співробітництва на всіх етапах планування програм, які охоплюють розробку, забезпечення стійкості, здійснення/виконання, моніторинг та оцінку, а також наступні дії. В таблиці 3.1. наведені основні програми технічної та гуманітарної допомоги.

Таблиця 3.1

Основні програми технічної та гуманітарної допомоги

Програма	Опис
1	2
ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ООН В УКРАЇНІ (UNDP)	UNDP є глобальною мережею ООН в галузі розвитку. ПРООН тісно співпрацює з усіма верствами суспільства та допомагає країнам розбудувати спроможність протистояти кризам, розвивати та підтримувати економічне зростання, спрямоване на покращення життя кожної людини.
<i>USAID: АГЕНСТВО США З МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ</i>	Місія USAID: спільно з партнерами, долати крайні форми бідності та сприяти розвитку стійких демократичних суспільств поряд з підвищенням безпеки й добробуту.
<i>ПОСОЛЬСТВО США В УКРАЇНІ</i>	Посольство підтримує проекти, які сприяють демократичним перетворенням та побудові громадянського суспільства в Україні. На сайті постійно розміщуються оголошення про програми та гранти.
<i>КОНКУРС ФОНДУ ПРОЕКТІВ СПРИЯННЯ ДЕМОКРАТІЇ</i>	Фонд підтримує проекти, які сприяють демократичним перетворенням та побудові громадянського суспільства в Україні. Заявки на загальний конкурс приймаються постійно, не існує кінцевого терміну подачі заявок – конкурс є постійно діючим.
<i>ПОСОЛЬСТВО КАНАДИ В УКРАЇНІ</i>	Мета програми міжнародного розвитку Канади в Україні є поліпшення економічних можливостей для українців у посиленні демократії. Канада працює з урядом України для надання допомоги у здійсненні реформ, необхідних для реалізації повного економічного потенціалу країни і створення міцного громадянського інституційного та правового середовища для більш тісної інтеграції з Європою.

Продовження таблиці 3.1

1	2
<i>DANIDA ДАНСЬКЕ АГЕНТСТВО МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ</i> 3	Деякі проекти, які фінансуються і керуються лише в рамках Міністерства закордонних справ Данії, а інші здійснюються у співпраці з ЄС.
<i>ГРАНТИ ПОСОЛЬСТВА ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ В УКРАЇНІ</i>	Провідним відомством, відповідальним у Німеччині за двосторонню співпрацю задля економічного розвитку, є Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку.
<i>УРЯД КОРОЛІВСТВА ШВЕЦІЇ ЧЕРЕЗ ШВЕДСЬКЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ ТА РОЗВИТКУ (SIDA)</i>	Шведське Агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA) є організатором міжнародних тренінгових програм, які мають на меті покращення управлінських та технічних навичок представників країн-партнерів. Ці короткострокові програми охоплюють сфери, що є стратегічно важливими для економічного та соціального розвитку. Серед проектів - підтримка вступу України до ВТО, проекти в області розвитку ринкової економіки, культури, системи соціального захисту, охорони навколишнього середовища, освіти.
<i>ГРАНТИ ВІД ФІНСЬКОГО ФОНДУ МІСЦЕВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА</i>	Фонд спрямований на підтримку місцевих (українських) неурядових організацій (НУО).
<i>МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ</i>	Міжнародний фонд «Відродження» – одна з найбільших благодійних фондів в Україні. Місія – розвивати відкрите суспільство в Україні на основі демократичних цінностей.
<i>ФОНД СХІДНА ЄВРОПА</i>	Місія Фонду – сприяти соціальному та економічному розвитку України, мобілізуючи ресурси, зміцнюючи громади та підтримуючи партнерство громади, влади та бізнесу.
<i>УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ (УФСІ)</i>	Український фонд соціальних інвестицій (УФСІ) є неприбутковою організацією, що створена з метою підтримки найменш соціально захищених верств населення, а також ініціатив територіальних громад і громадських організацій.
<i>МІЖНАРОДНИЙ ВИШЕГРАДСЬКИЙ ФОНД</i>	Неурядові організації, організації громадянського суспільства, муніципалітети та місцеві органи влади, школи та університети, а також приватні компанії або окремі громадяни мають право на отримання грантової підтримки, за умови, що проекти пов'язані з регіоном V4 і подальшим розвитком співробітництва між партнерами по проекту, що базуються в регіоні.
<i>НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД ПІДТРИМКИ ДЕМОКРАТІЇ NED</i>	Діяльність фонду спрямована на розвиток демократії через підтримку недержавних демократичних інститутів по всьому світу.

Джерело: [25]

До останнього часу громадянське суспільство розглядалося переважно в

як бенефіціар програм та проектів у галузі розвитку та технічної допомоги. Але поступово склалася нова ситуація, і тепер за громадянським суспільством визнається нова роль активного партнера в галузі технічного співробітництва. Звідси слідує що спорадичне підключення ІГС вже більше не є достатнім і що необхідно внести зміни у підхід до процесу розвитку, заснований на ініціативах, що спускаються зверху вниз.

ВИСНОВКИ

Отже, дослідивши тему удосконалення взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства в умовах воєнної агресії слід здійснити слідує висновки:

- Встановлено, що правова природа відносин у сфері взаємодії публічної влади та інститутів громадянського суспільства продиктована загальними закономірностями. Феномен громадянського суспільства необхідно розглядати у розвитку, наслідком якого у фазі найбільшого прояву своїх потенційних сил воно вступає у взаємодію з державою на основі демократичних принципів, при цьому відстоюються інтереси суспільства, воно домінує у відносинах із державою. Більшість довгострокових стратегій відносин двох сторін організації сучасного соціуму (керуючої та керованої систем) будуються на засадах об'єктивності та необхідності визнання взаємного значення двостороннього зв'язку держави та громадянського суспільства у формі взаємодії, організаційного та правового впорядкування даних відносин через політичну, правову та адміністративну доцільність.

- Інститути громадянського суспільства визначаються як організації і яких індивіди та групи осіб, добровільно зайняті у різних формах публічної участі та діють на основі спільних інтересів, завдань та цінностей, сумісних з цілями держави: підтримання миру та безпеки, реалізація розвитку, заохочення та повага до прав людини. Суб'єкти інститутів громадянського суспільства прямо чи опосередковано, через зміст або характер своєї роботи, мають на меті заохочення та захисту прав людини.

- Інститути громадянського суспільства включають: правозахисників, включаючи Інтернет-активістів; правозахисні організації (асоціації, групи підтримки постраждалим); коаліції та мережеві структури (наприклад, з прав жінок, прав дітей чи екологічних проблем, земельних прав, тощо); інвалідів та які представляють їх організації; общинні групи (корінні народи, меншини, сільські громади); групи віруючих (церкви, релігійні групи); спілки

(профспілки, а також професійні асоціації, наприклад асоціації журналістів, асоціації суддів, юристів та адвокатів, асоціації світових суддів, студентські спілки); громадські рухи (рухи за мир, за демократію, студентські рухи); фахівців, які безпосередньо сприяють здійсненню прав людини (наприклад, співробітники гуманітарних організацій, адвокати, лікарі та медичні працівники); родичів та асоціації жертв порушень прав людини; публічні установи, що займаються діяльністю, спрямованою на заохочення прав людини (школи, університети, науково-дослідні структури).

- інститути громадянського суспільства активно намагаються вирішити проблеми та охопити питання, які мають велике значення для суспільства, наприклад: боротьба з бідністю, корупцією та економічною нерівністю; реагування на гуманітарні кризи, включаючи збройні конфлікти; заохочення принципів верховенства закону та підзвітності; заохочення пропанда прозорості державних бюджетів; охорона навколишнього середовища; здійснення права на розвиток; розширення прав та можливостей осіб, що належать меншинам та іншим групам ризику; боротьба з будь-якими формами дискримінації; підтримка заходів щодо запобігання злочинності тощо.

- Простір діяльності інститутів громадянського суспільства – це місце у суспільстві, яке займають суб'єкти громадянського суспільства; середовище та рамки, в яких діє громадянське суспільство; та взаємини між суб'єктами громадянського суспільства, державою, приватним сектором та широкою громадськістю.

- У результаті конституційного розвитку та адміністративної реформи функція взаємодії з інститутами громадянського суспільства стає однією з провідних для публічної влади, відбувається її закріплення серед основних частин компетенції органів публічної влади. Вона не може бути передана будь-якій громадській організації чи іншому недержавному агенту. Цю функцію можна визначити як основну: Її передача чи делегування тягне за собою втрату сенсу взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про об'єднання громадян : Закон України №2460-ХІІ від 16.06.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2460-12#Text>
2. Гусарев С.Д. Олійник А.Ю. Слюсаренко О.Л. Теорія держави і права. - К., 2001. – С. 11..
3. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки : Указ Президента України №487/2021 від 27.09.2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4872021-40193>.
4. Мінченко Р. М. Проблеми взаємодії державної влади і громадянського суспільства / Р. М. Мінченко // Актуальні проблеми держави і права. – 2006. – Вип. 29. – С. 195- 202.
5. Закон України «Про волонтерську діяльність» <https://ips.ligazakon.net/document/JF3CP01A?an=3>.
6. Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17#Text>.
7. Про схвалення Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.11.2007 р. № 1035-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1035-2007-%D1%80#Text>.
8. Розвиток громадянського суспільства в Україні : аналіт. доп. / В. М. Яблонський, П. Ф. Вознюк, Д. М. Горєлов [та ін.]; за ред. О. А. Корнієвського, М. М. Розумного. Київ : НІСД, 2015. 60 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2015-11/Korniyevskiy_12_11-58701.pdf.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо волонтерської діяльності : Закон України від 05.03.2015 р. № 246-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-19#Text>.
10. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049 : Постанова Кабінету Міністрів України від

04.08.2021 р. № 802. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-2021-%D0%BF#n2>.

11. Меморандум Ради Європи від 05.07.2002 «Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі» [Електронний ресурс]. Доступний з: 'http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_209'..

12. Індекс сталості розвитку організацій громадянського суспільства у 2011–2016рр. можна знайти за адресами: https://www.cnvos.si/media/filer_public/dc/61/dc61dad2-2d82-4017-a521-60a40351247a/csosi_report_2011.pdf.

13. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – К.: – Ваіте, 2016. – 280 с..

14. Індекс сталості розвитку організацій громадянського суспільства у 2017–2019 рр. можна знайти за адресами: http://www.ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=998:uncpd-prezentuvav-ndeks-stalost-ogs-za-2017-r-k&catid=16&lang=ua&Itemid=186; http://www.ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1093:eksperti-uncpd-prezentovali-zv-t-ndeks-stalost-organ-zac-y-gromadskogo-suspilstva&catid=16&Itemid=115&lang=ua; http://www.ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1338:indeks-stalosti-ogs-2019-ukrajina-demonstrue-stale-zrostanynya&catid=16&Itemid=115&lang=ua.

15. Благодійність в Україні: погляд зсередини / Український центр вивчення громадської думки «Соціоінформ» на замовлення Zagoriy Foundation. URL: <https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2020/02/zf-charity-inside-view-digital.pdf>

16. Огляд державного фінансування ОГС на національному та регіональному рівнях : Ключові цифри і факти щодо держфінансування громадських організацій – у дослідженні Проекту ЄС для розвитку

громадянського суспільства. URL: <https://euprostitir.org.ua/stories/142355>

17. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»: Закон України від 13.04.2020 р. № 553-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20#Text>.

18. Національне опитування щодо громадського залучення / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/article/zrobi-zamene-ukraintsi-gotovi-do-samoorganizatsii-ale-pokladayut-vidpovidalnist-za-sviydobrobut-na-derzhavu>.

19. Гілевська М.А. Передові національні антикорупційні стратегії URL: <http://www.corrupti.net/ukr/2/html>

20. Резолюція 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи "Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною" URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_611#Text

21. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – К.: – Ваіте, 2016. – 280 с.

22. Walzer M. Towards a global civil society // International political currents. V. 1. Oxford: Berghahn books, 1995.

23. Cowhey P.F and Aronson J.D. Transforming global information and communication markets: the political economy of innovations. Cambridge, MA: MIT press, 2009.

24. Castells M. The Internet galaxy: reflection on the internet, business and society. Oxford University Press, 2001.

25. Організація Об'єднаних Націй, Женева. URL: https://www.unjiu.org/sites/www.unjiu.org/files/jiu_rep_2002_1_russian.pdf

26. Deibert R.J. Dark guest and great firewalls: the Internet and Chinese security policy// Journal of Social Studies. V. 58. 2002.

27. Noveck B.S. Paradoxical partners: Electronic communications and electronic Democracy. Digital democracy discourse and decision making in the

informational age. London: Routledge, 1999.

28. Lekhi R. The politics of African America Online. The internet, democracy and democratization. London: Frank Cass, 2000.

29. Denning D. Cyber warriors: rebels, freedom fighters and terrorists turn to cyber space // Harvard International Review. V. 23 (2). 2001.

30. Hill K.A. and Hughes J.E. Computer mediated political communications: the USENET and political communities // Political Communications. V. 14 (3). 1997.

31. Manrique C.G. The internet and world politics in age of terror. American political science association annual meeting. Boston: MS, 2002.